

Verslag Forum Standaardisatie 8 juni 2022

Vergadering:	woensdag 28 september 2022
Agendapunt:	1B
Documentnummer:	FS-20220928.1B
Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Bureau Forum Standaardisatie
Datum:	15 september 2022
Versie:	1.0
Bijlagen:	geen
Opsteller:	Joram Verspaget
Tegenlezer:	Ludwig Oberendorff

Aanwezig fysiek: Larissa Zegveld (voorzitter), Jeanine van Dijk (namens CIO Rijk, waarnemend), Alisa Heaver (EZK - directie Digitale Economie, waarnemend), Floor Jas (SURF), Hetty Lucassen (BZK - directie Digitale Samenleving), Joop van Lunteren (adviseur), Benno Overeinder (NLnet Labs), Friso Penninga (Geonovum), Ad Reuijl (CIP), Harry Roumen (FIN, CIO Office), Gerard Smits (Het Waterschapshuis), Michiel Steltman (DINL), Jolien van Zetten (NEN, waarnemend)

Afwezig: Rudi Bekkers (TU Eindhoven), Gijs Boudewijn (Betaalvereniging), Thomas Faber (EZK - directie Digitale Economie), Cor Franke (Franke Interim Management), Gerard Hartsink (financiële sector), Peter den Held (Logius, secretaris), Marc van Hilvoorde (namens CIO Rijk), Theo Peters (VNG Realisatie), Hans Tijl (provincie Flevoland), Rob Verweij (RINIS)

Te gast: Gül Isik en Sander Boer (Logius, Afdeling Standaarden), agendapunt 05 BOMOS

1. Opening, agenda, verslag

Tijd: 09.30-09.40 uur

Ter besluitvorming

Larissa Zegveld geeft aan dat zij is geïnterviewd door PBLQ over een toetsingskader voor de ingebruikname van technologie voor infectiebestrijding (project TINTIN, VWS). Aan de basis van dit kader staat het Europees toetsingskader voor gezondheidsapps (CEN-ISO TS 82304). Larissa is lid van de klankbordgroep van het project.

Graag zet ze de vraag uit binnen het Forum of er nog mensen uit het Forum-netwerk ontbreken, die in het traject betrokken zouden moeten worden. Het bureau verzorgt hiervoor een uitvraag (=actiepunt).

a. Agenda

Akkoord. Geen opmerkingen.

b. Verslag en actiepunten Forum Standaardisatie 20 april 2022

Akkoord.

Na de komende vergadering worden actiepunten waar mogelijk gekoppeld aan de actiepunten en structuur van het werkplan. Wanneer het nieuwe actiepunten – naast het werkplan – betreft, wordt dat expliciet aangegeven (=actiepunt).

2. Open standaarden, lijsten

Tijd: 09.40-10.10 uur

Ter toelichting

Namens de Stuurgroep open standaarden zit Floor Jas het agendapunt voor.

a. Lopende procedures (ter toelichting, geen besluitvorming)

1. Veiliger internet: Nederlands profiel bij **OpenID Connect 1.0** (*authenticatie*), verplichten aan overheid ('pas toe of leg uit')
2. Betere gegevensuitwisseling: **VISI** (*bouwstandaard voor procescommunicatie*), nieuwe versie verplichten aan overheid ('pas toe of leg uit')

3. Meer toegang en openbaarheid: **OWMS** (*beschrijven overheidsinformatie*), verwijderen van 'pas toe of leg uit'-lijst

Geen opmerkingen.

b. Doorontwikkeling lijsten open standaarden

In de vergadering van het Forum Standaardisatie van 20 april 2022 presenteerde Paul Dam van Lex Digitalis de conclusies van zijn onderzoek naar de doorontwikkeling van de lijsten open standaarden. Hieruit kwam een aantal adviezen voort dat het Forum Standaardisatie in de vergadering van 20 april onderschreef. Forum Standaardisatie vroeg daarbij om een plan van aanpak van BFS, welke aan het Forum in deze vergadering werd voorgelegd.

Voor alle punten met prioriteit 'hoog' en 'midden' verwacht het bureau in de vergadering van 28 september 2022 een voorzet ter eerste afstemming te kunnen voorleggen aan het Forum Standaardisatie (**=actiepunt**).

c. Aanpassen adoptieadviezen website Forum Standaardisatie

Aan vrijwel alle geplaatste standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst worden gedurende de toetsingsprocedure adoptieadviezen meegegeven. In de loop der jaren raken meerdere van deze adoptieadviezen verouderd wegens technische en semantische ontwikkelingen. Het bureau wil daarom de adviezen op termijn actualiseren aan de huidige stand van zaken, waarmee de Stuurgroep positief instemt. Wanneer het om een concrete inhoudelijke wijziging gaat, stemt het bureau hierover af met de Stuurgroep en het Forum. Evidente aanpassingen zoals het actualiseren van namen van organisaties en afkortingen voert het bureau op eigen gelegenheid door.

d. Stand van zaken uitbreiding Stuurgroep n.a.v. Forum 20 april 2022

De Stuurgroep open standaarden is na de eerdere oproep van het bureau aan het Forum weer compleet en op volle sterkte. De vijf leden zijn thans: Floor Jas (SURF), Benno Overeinder (NLnet Labs), Friso Penninga (Geonovum), Theo Peters (VNG Realisatie) en Jolien van Zetten (NEN, waarnemend).

3. Staatssecretaris, Tweede Kamer, MIDO, OBDO en Forum Standaardisatie

Tijd: 10.10-10.30 uur

Ter bespreking

Floor Jas geeft het woord terug aan Larissa Zegveld.

a. Terugkoppeling gesprek Hetty Lucassen en Larissa Zegveld met staatssecretaris Van Huffelen over traject herkenbare en veilige digitale overheid

Hetty Lucassen geeft een terugkoppeling over het gesprek dat Larissa Zegveld en zij op 9 mei jl. hadden met staatssecretaris Van Huffelen over het traject herkenbare en veilige digitale overheid. Van Huffelen steunt het traject en is zeer te spreken over een uniforme extensie voor domeinnamen van de overheid. Normeren zou een optie kunnen zijn voor hen die niet meegaan in adoptie en gebruik van relevante standaarden.

De staatssecretaris heeft gevraagd om een duidelijk transitieplan om het invoeren van de uniforme extensie (liever eerder dan later) in goede banen te leiden. Het plan moet antwoord geven op de vraag per wanneer en hoe de extensie in te richten. BZK/DS gaat hiermee aan de slag en start het bijbehorende programma.

Larissa Zegveld geeft aan dat het Forum van toegevoegde waarde is geweest in dit traject met zijn langdurige inzet op en voor een generieke overheidsextensie, internetdomeinregie voor en door de overheid en een centraal internetdomeinregister voor de overheid (RIO).

De staatssecretaris maakt in juli 2022 nader kennis met Larissa Zegveld als voorzitter van het Forum Standaardisatie. DS bereidt het gesprek inhoudelijk voor. Dan kan ook worden besproken wat de verwachtingen van de staatssecretaris zijn van het Forum Standaardisatie (binnen de kaders van het instellingsbesluit en het werkplan).

b. Stand van zaken Wet Digitale Overheid (WDO) en AMvB

Hetty Lucassen meldt dat de Tweede Kamer op 7 juni 2022 (dat is de dag vóór deze vergadering) de novelle op het wetsvoorstel WDO heeft aangenomen. De Eerste Kamer debatteert over het gewijzigde wetsvoorstel na schriftelijke voorbereiding door de desbetreffende commissie van de Eerste Kamer. De WDO biedt een grondslag tot het verplichten van het gebruik van desbetreffende open standaarden.

Wijziging van voorstel WDO:

https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20220607/gewijzigd_voorstel_van_wet_5

Hetty Lucassen geeft vervolgens aan dat BZK/DS veel meer beleidsmatig wil inzetten op het toepassen en het gebruik van open standaarden, zoals bijvoorbeeld voor berichtenverkeer, in plaats van voorzieningen. Larissa Zegveld geeft aan dat het OBDO (op advies van het Forum) de weg is ingeslagen dat de vrijblijvendheid van het gebruik van open standaarden zoals IPv6 en het mijden van gebruik van 'pas toe of leg uit'-standaarden middels 'leg uit' nu voorbij moet zijn.

c. Brief hoofdlijnen beleid Minister van Economische Zaken en Klimaat

Alisa Heaver refereert bij afwezigheid van Thomas Faber aan de toelichting op de brief door Thomas tijdens de Forum-vergadering van 20 april.

Ter toelichting

d. Proces beleidslijnen en prioriteiten werkplan Forum Standaardisatie 2023 en verder

Ludwig Oberendorff schetst het proces waarmee het werkplan Forum Standaardisatie 2023 en verder tot stand komt. Hierin zal worden geduid hoe en waar de actiepunten van het Forum kunnen aanhaken op de geconcretiseerde beleidsonderdelen uit de kamerbrief [Hoofdlijnen beleid voor digitalisering](#) van staatssecretaris Alexandra van Huffelen en de brief [Hoofdlijnen beleid Minister van Economische Zaken en Klimaat](#) van minister van EZK Micky Adriaansens. Een eerste concept van het werkplan wordt aangedragen voor de agenda van de Forum-vergadering van september. De tweede versie volgt voor december.

Het Forum ziet graag dat de continuïteit met het huidige beleid (zoals NL Digibeter, en de Nationale Digitaliseringsstrategie) wordt geborgd en eventuele veranderingen ook in dat kader worden vastgesteld. Voorkomen moet worden dat elk voorjaar een inhoudelijk totaal nieuw plan moet worden neergezet.

e. Terugkoppeling vergadering OBDO 2 juni 2022

Voor het agendapunt Standaardisatie van het OBDO van 2 juni 2022 stond het plaatsen van Peppol BIS - standaard voor eprocurement - op de lijst aanbevolen standaarden ter accordering geagendeerd. De leden van het OBDO hebben zonder verdere opmerkingen hiermee ingestemd.

Meer in het algemeen zou er bestuurlijk een punt gemaakt kunnen worden van het achterblijven van het implementeren van verplichte standaarden, daarbij gebruik makend van de rapportages van het Forum (IV-meting, Monitor open standaarden).

Monitoring door het OBDO zelf op naleving van de eigen besluiten en afspraken (zoals streefbeeldafspraken, 'pas toe of leg uit'-beleid) kan helpen voor een strakkere naleving bij de eigen organisaties. Zie ook het vaste agendapunt Agendering IV-meting en Monitor OS.

Goverance MIDO

Larissa Zegveld meldt aanvullend op agendapunt 3. dat zij vanuit haar rol als voorzitter van het Forum Standaardisatie lid is van de Architectuurraad, verantwoordelijk voor het realiseren van de noodzakelijke architectuurproducten voor beheer en ontwikkeling van de GDI-bouwstenen, het gebruik van standaarden en van standaardisatie en harmonisatie in de GDI. Daarnaast is zij op persoonlijke titel onafhankelijk voorzitter van de programmeringstafel Interactie.

De verslagen van de Architectuurraad (zogenaamde Verslagen-in-één-minuut) worden voortaan meegestuurd met de Forum-stukken (**=actiepunt**).

4. Open standaarden, adoptie

Tijd: 10.30-11.00 uur

Ter bespreking

Namens de Stuurgroep open standaarden zit Floor Jas het agendapunt voor.

a. API-standaarden (betere, snellere gegevensuitwisseling - presentatie Redouan Ahaloui

- Video over API-standaarden

Tijdens de vergadering wordt de video over 'pas toe of leg uit'-standaarden OpenAPI Specification en REST-API Design Rules getoond aan het Forum Standaardisatie. De video is een van meerdere video's die het bureau laat maken over de maatschappelijke meerwaarde van de 'pas toe of leg uit'-standaarden en waarvoor deze bedoeld zijn. De video is ook te bekijken via:

<https://forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/rest-api-design-rules>. Het bureau roept de Forum-leden de video te tonen en te verspreiden in eigen achterban.

- Meten en testen van API-standaarden

De standaarden OpenAPI Specification (OAS) en REST-API Design Rules staan nu ruim vier respectievelijk ruim twee jaar op de 'pas toe of leg uit'-lijst. OAS moet worden toegepast op het beschrijven/specificeren van een REST API. REST-API Design Rules moet worden toegepast bij het aanbieden van REST API's ten behoeve

van het ontsluiten van overheidsinformatie en/of functionaliteit. Om de stand van zaken rond implementatie en gebruik van deze standaarden te kunnen meten, heeft het bureau - conform werkplan - de opdracht uitgezet om een testtool te ontwikkelen op developer.overheid.nl. Dit is de centrale plek voor developers (ook marktpartijen) die voor of met de overheid ontwikkelen en een initiatief van BZK en VNG.

Redouan Ahaloui (adviseur bureau) geeft een demonstratie van de concept-versie van de tool. De definitieve versie maakt het onder andere mogelijk om het gebruik van REST-API Design Rules automatisch inzichtelijk te krijgen. Dit maakt een individuele uitvraag per organisatie (zoals nu bijvoorbeeld gebeurt voor de Monitor open standaarden) niet meer nodig.

Het toepassen van API's voor het ontsluiten van bibliotheken (basisregistraties, databronnen) kan leiden tot een verhoogd aantal bevragingen. Zo heeft het toepassen van de BAG API Individuele Bevragingen sinds maart 2021 méér bevragingen opgeleverd bij het Kadaster dan in de hele periode sinds de gebruiksplicht van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) voor overheden in juli 2011.

Het ontwikkelen, aanbieden, onderhouden en het tot een succes maken van dit soort tools op developer.overheid.nl vraagt structurele financiering (reeds aanwezig), support en documentatie, een levendig ecosysteem van ontwikkelaars en gebruikers rond een tool en een toegankelijk portaal (user experience) voor nieuwe gebruikers. Overheidsorganisaties moeten daarom blijven investeren in de verdere ontwikkeling en promotie van deze tools op developer.overheid.nl, zowel bestuurlijk als financieel, ook om te voorkomen dat het platform voor sommige private ontwikkelaars onzichtbaar en onbekend blijft. Voorkomen moet worden dat er een wildgroei aan developer-portalen ontstaat.

Voor de Forum-leden is hier ook een rol weggelegd. Als ambassadeurs kunnen zij proactief dit gedachtengoed delen in eigen netwerken en bij desbetreffende sectoren. Zij kunnen dan wijzen op de mogelijkheden die API's bieden en de relevantie van de 'pas toe of leg uit'-standaarden (OAS) en REST-API Design Rules voor overheidsorganisaties bij ontsluiting van data middels API's. Het tonen van de video over API's kan hen hierbij helpen.

Vanuit het Forum wordt opgeroepen om te investeren in de toegeleiding van leveranciers naar de portals, zodat leveranciers deze ook daadwerkelijk meer zullen vinden en gebruiken.

b. Communicatie publieke waarden en open standaarden

In de vergadering van 9 maart jl. sprak het Forum de wens uit om met meer overtuigingskracht voor het voetlicht te brengen waar open standaarden nu precies goed voor zijn. Het bureau heeft een schets opgesteld van vijf publieke waarden en hun relatie tot de standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst van het Forum Standaardisatie. Aan de leden van het Forum wordt gevraagd of deze vijf waarden de lading dekken als het gaat om de 'pas toe of leg uit'-standaarden, zij zich hierin kunnen vinden en/of verbeteringen en/of aanvullingen hebben.

Het Forum geeft de volgende suggesties mee voor een volgende versie:

- Voeg aan punt 3 "Veiligheid" ook "privacy" toe.
- Begin met punt 5. Inclusie en toegankelijkheid. Dit omdat we het doen voor burgers en bedrijven. Deze moeten daarom centraal staan. En maak de notitie ook toegankelijk voor lezers met een minder technische achtergrond.
- Geef ook aan dat open standaarden *vendor lock-in* voorkomen, organisaties helpen makkelijker digitale gegevens uit te wisselen (verbetert digitale samenwerking, en eenmalige gegevensverstrekking) en de herkenbaarheid en betrouwbaarheid van de digitale overheid vergroten. Een betrouwbare digitale overheid vergroot het vertrouwen in de overheid. Het moet voor een bestuurder duidelijk zijn wat zijn organisatie ermee opschiet, of welke risico's zijn organisatie loopt zonder de standaarden. Daarbovenop moet duidelijk zijn wat burgers & bedrijven met de toepassing van open standaarden opschieten.
- Maak bestuurders ook verantwoordelijk voor het toepassen van open standaarden (het is ook hun probleem).
- In het stuk wordt van de maatschappelijke meerwaarde direct naar de open standaarden gesprongen. Daar is een tussenstap nodig, waarin ook de credits aan de ICT-uitvoering (slimme uitvoering) kunnen worden gegeven. Daarbij spelen ook standaarden hun rol. Het gaat om de ICT-uitvoering én open standaarden.
- Digitoegankelijk en inclusie is te smal. Het gaat meer richting democratische legitimiteit (transparantie, rechtvaardiging).
- Maak duidelijk of dat interoperabiliteit een waarde is of een middel om tot publieke waarden als Samenwerking, Efficiëntie en Effectiviteit te komen.
- Voor wat betreft Veiligheid, Datakwaliteit en Toegankelijkheid: daar zijn inderdaad open standaarden voor die daar aan bijdragen, maar dat ze "open" zijn is niet onderscheidend. Ook een "gesloten" standaard kan hier aan bijdragen (zoals bijv. een Microsoft Word-document; andere partijen hebben geen inzicht in hoe die werkt).

- Maak het verhaal modulair, zodat tekstblokken ervan kunnen worden hergebruikt in stukken gericht op specifieke doelgroepen, waarmee onder meer Forum-leden hun achterban verder in beweging te kunnen brengen.
- Voeg ook een punt over 'vertrouwen' na betrouwbaarheid toe.
- Over datakwaliteit: het gaat vooral om het ontsluiten van data (het hoe en de beschikbaarheid ervan). En datakwaliteit is 'maar' één ding: één negatief bericht over de databron in social media kan het vertrouwen in de data al flinke schade toebrengen.

De volgende aangepaste versie van de notitie wordt geagendeerd voor de komende Forum-vergadering of die van december (**=actiepunt**).

c. Meting informatieveiligheidsstandaarden voorjaar 2022 – presentatie Robin Gelhard

Robin Gelhard – adviseur bureau Forum Standaardisatie – licht de resultaten van de laatste meting informatieveiligheidsstandaarden toe. Het gaat hier om de geaggregeerde resultaten. Afstemming over de resultaten met de organisaties van de onderzochte domeinen loopt om fouten eruit te kunnen halen en eventuele repliek op te halen vóór publicatie. Op verzoek van het OBDO zullen voortaan de organisaties die nog het meeste werk hebben te verrichten als eerste worden genoemd. De rapportage van deze meting met daarin de resultaten en aanbevelingen wordt ook naar het OBDO en de Tweede Kamer gestuurd.

De set van onderzochte domeinen is uitgebreid van 559 naar 2581 (het blijft hiermee nog steeds een deelwaarneming). Wat blijkt is dat over het algemeen de adoptiepercentages door deze uitbreiding lager uitvallen (geen eerlijke vergelijking t.o.v. voorgaande meting). Het algemene beeld is dat gemeenschappelijke regelingen significant slechter scoren dan andere overheden. Gemeenten scoren gemiddeld het best (maar bijna uitsluitend op hoofddomeinen). Webstandaarden vragen aandacht bij met name secundaire domeinen en gemeenschappelijke regelingen. Provincies en waterschappen scoren gemiddeld lager dan centrale overheid en gemeenten op e-mailstandaarden. Het adopteren en gebruiken en/of juist instellen van IPv6, HSTS, DMARC-configuratie, (START)TLS-configuratie en DNSSEC/DANE voor e-mail vragen aandacht. Geconstateerd wordt dat met kleinere omvang van het domeinportfolio, of een actieve sturing op compliance, gemiddeld beter wordt gescoord.

Mogelijkheden voor verbetering van de adoptiegraad liggen in:

- een actievere rol van de verantwoordelijke departementen, koepelorganisaties en samenwerkingsverbanden in het aanspreken van achterblijvers binnen hun invloedssfeer.
- Gecoördineerd/gezamenlijk aanspreken van gemeenschappelijke leveranciers die standaarden structureel niet (by default) ondersteunen (door achterblijvers, evt. in samenwerking met koepels en BFS)
- Interne sturing op (compliance binnen het) domeinportfolio inrichten (initieel projectmatig; bij voorkeur binnen de lijnorganisatie)
- Projectmatige verbeteraanpak: voorbeelden VWS, BZK
- Inrichten binnen de lijnorganisatie: voorbeeld gemeente Tilburg
- Verdergaande verplichting op grond van de Wet Digitale Overheid

Het OBDO heeft uitgesproken dat in de uiteindelijke rapportage de organisaties die het minst goed scoren bovenaan de lijst moeten komen te staan (*namings & shaming*). Dit kan achterblijvers helpen voet bij stuk te trekken om de streefbeeldafspraken na te leven.

De definitieve rapportage van de IV-meting wordt na oplevering per mail toegestuurd aan de leden van het Forum en worden geagendeerd voor de vergadering van 22 september van het OBDO (**=actiepunt**).

d. Versterking adoptie Open Standaarden via i-control functie CIO's

Het Adviescollege ICT-toetsing neemt de 'pas toe of leg uit'-standaarden mee in zijn werkwijze onder "Architectuur, functionele haalbaarheid en technische maakbaarheid". Mede daardoor worden deze ook meegenomen in het "Kwaliteitskader CIO-oordelen" dat door de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst (ICBR) is vastgesteld. Uitdaging is nu om ervoor te zorgen dat dat ook in de praktijk gaat leiden tot meer adoptie.

e. Het OBDO besloot in april dat de sturing op de adoptie van open standaarden versterkt moet worden via de CIO's en de ICT-opdrachtgevers.

Met sturing via de i-control functie van de CIO's goede resultaten behaald bij onder meer VWS, DICTU, SSC-ICT en BZK. Het voornemen is om over een aantal best-practices in artikelvorm te publiceren.

E.e.a. zal meegenomen worden in de eerstvolgende presentatie in het CIO-beraad.

f. Agendering IV-meting en Monitor OS, sponsorschap en aanwezigheid Forum-leden

Floor Jas roept de leden van het Forum op om de meest recent gepubliceerde IV-meting en Monitor open standaarden in eigen achterban te agenderen en dit aan het bureau door te geven. Het bureau zal dan het overzicht verder aanvullen.

Ter kennisname

g. Kennisplatform API's (voor betere, snellere gegevensuitwisseling)

h. Werkconferentie "Een werkende uitkomst voor werklozen"

i. Standaarden voor inclusie en digitale toegankelijkheid

Geen opmerkingen.

j. Standaarden voor veiliger en beter internet

IPv6-cursussen voor overheids-ICT'ers: de cursussen zijn een succes en helpen bij de verdere adoptie van IPv6, onder meer doordat de cursisten een 'zendings'rol en kennisrol vervullen binnen hun organisatie.

5. BOMOS

Tijd: 11.15-11.45 uur

Presentatie

Het Beheer en OntwikkelModel voor Open standaarden (BOMOS) is een methode voor de (door)ontwikkeling en het beheer van standaarden. Voor iedereen (zowel publiek als privaat) die gezamenlijk afspraken en/of standaarden wil maken én onderhouden vormt BOMOS een goede kapstok. Gül Isik en Sander Boer (Centrum voor Standaarden van Logius) geven een nadere toelichting op BOMOS, onder andere over het nut ervan. Zo kan BOMOS organisaties helpen met het ontwikkelen en beheren van standaarden, een vliegende start geven bij het in beheer nemen van nieuwe standaarden en het verkrijgen van het predicaat uitstekend beheer voor de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De Inkoop Eisen Cybersecurity Overheid (de ICO-Wizard) is bijvoorbeeld gebaseerd op het beheermodel van BOMOS.

Daarnaast is BOMOS doorontwikkeld voor het beheer van afsprakenstelsels en biedt mutatis mutandis ook voor stelsels de bovengenoemde voordelen. Naar voren wordt gebracht dat het in Europees & internationaal verband vrijwel altijd gaat om afsprakenstelsels (en zelden om één centrale voorziening). BOMOS voor stelsels kan dan ook een belangrijke meerwaarde vervullen bij de operationalisering van

verschillende Europese Acts, zoals de Data-Act. Afsprakenstelsels zijn uitermate geschikt voor het vormgeven van samenwerking tussen publieke en private partners (maar ook tussen die partijen onderling).

De leden van het Forum danken de sprekers voor hun toelichting. Ze geven mee dat duidelijk moet zijn wat BOMOS aan de gebruikers van standaarden biedt. Dwingt BOMOS bijvoorbeeld een continue verbetering af? En hoe wordt er omgegaan met nieuwe wensen voor een standaard en hoe dit te organiseren? BOMOS onderstreept het belang van beheer en de middelen daarvoor. Het traditionele onderscheid in de fase van (veel) ontwikkeling en (weinig) beheer is er één uit het verleden. Tegenwoordig is er sprake van permanente gelijktijdige doorontwikkeling én beheer. Daar past BOMOS bij, omdat het zowel (door)ontwikkeling en beheer behelst. In het kader van de doorontwikkeling van de lijsten kan te zijner tijd worden overwogen om BOMOS op te nemen op de lijst aanbevolen standaarden.

NEN geeft aan graag een keer verder te praten over BOMOS en vertelt dat CEN is gevraagd een rol te spelen bij de operationalisering van de verschillende Europese Acts.

6. Voortgang en communicatie

Tijd: 11.45-11.55 uur

Ter kennisname

a. Internationaal

De sponsorgroep Internationaal gaf in de vergadering van 20 april aan van de Forum-leden graag te horen bij welke internationale standaardisatieontwikkelingen zij zijn betrokken en welke thema's de sponsorgroep met prioriteit in 2023 actief mag gaan volgen. Het bureau heeft een enquête hiervoor per mail uitgezet bij de Forum-leden. Om het aantal reacties te verhogen stuurt het bureau een herinneringsmail (**=actiepunt**).

Over de vorm van deze en toekomstige enquêtes stemmen Rob Verweij en Robin Gelhard nader af met Floor Jas en Benno Overeinder (**=actiepunt**).

b. Stand van zaken n.a.v. kamerbrief over rapport inventarisatie standaardisatie

Geen opmerkingen.

c. **Overzicht columns Larissa Zegveld in iBestuur**

Geen opmerkingen.

d. **Communicatie**

Geen opmerkingen.

7. Rondvraag

Tijd: 11.55-12.00 uur

Mondeling

Michiel Steltman attendeert de Forum-leden op vragen die leden van de Tweede Kamer hebben gesteld over de bereikbaarheid van 112 wanneer 2G en 3G worden afgeschakeld. Onduidelijk is hoe deze bereikbaarheid geborgd is voor 4G- en 5G-netwerken met Voice over Long-Term Evolution (VoLTE), dat geen standaard vormt. Jolien van Zetten verwijst naar het Europees Telecommunicatie en Standaardisatie Instituut (ETSI). Alisa Heaver zal het bespreken met een collega van haar bij ETSI en hierover in de volgende Forum-vergadering terugkoppelen (**=actiepunt**).

8. Sluiting

Tijd: 12.00 uur

Ter afsluiting geeft Larissa aan dat voor de volgende Forum-vergadering in ieder geval de doorontwikkelingen lijsten en het concept-werkplan 2023 en verder op de agenda komen te staan.

Actiepunten

#	Actiepunt	Wie	Per datum	Status	Werkplan
121	Bereikbaarheid 112 i.r.t. afschakeling 2G en 3G bespreken met ETSI en hierover in volgende Forum-vergadering terugkoppelen.	EZK (Alisa Heaver)	8 juni 2022	Volgt	nieuw
120	Doorontwikkeling lijsten open standaarden: voor punten met prioriteit 'hoog' en 'midden' voorzet in vergadering 28 september 2022 ter eerste afstemming.	BFS	8 juni 2022	Geagendeerd voor 28 september 2022	2.2
119	Verslagen Architectuurraad (zogenaamde Verslagen-in-één-minuut) worden meegestuurd met Forumstukken	BFS	8 juni 2022	Doorlopend	extra
118	Communicatie publieke waarden en open standaarden: bijgewerkte versie geagendeerd voor Forum 28 september of 7 december	BFS	8 juni 2022	Geagendeerd voor 7 december 2022	3.15
117	IV-meting voorjaar 2022 wordt na oplevering per mail toegestuurd aan leden Forum en geagendeerd voor vergadering OBDO van 22 september	BFS/Forum	8 juni 2022	Geagendeerd voor 28 september 2022	3.2.5

116	Herinneringsmail aan Forum over enquête betrokkenheid bij internationale standaardisatieontwikkelingen en welke thema's de sponsorgroep internationaal met prioriteit in 2023 mag gaan volgen.	BFS	8 juni 2022	Afgerond	4.4
115	Plaatsen verwijzing naar werkplan bij nieuwe actiepunten.	BFS	8 juni 2022	Doorlopend	geen
114	Uitvraag bij Forum over toetsingskader ingebruikname technologie infectiebestrijding (project TINTIN, VWS).	BFS	8 juni 2022	Afgerond	1.3
113	Peter den Held stemt met sponsorgroep internationaal af over zijn eventuele lidmaatschap sponsorgroep	Peter den Held i.o.m. sponsorgroep internationaal	20 april 2022	Loopt	
112	Voorstel voor thematische clustering open standaarden op site	BFS i.s.m. Benn o Overeinder	20 april 2022	Loopt	
111	Schriftelijke uitvraag bij leden Forum voor	BFS	20 april 2022	Loopt	

	bijwerking overzicht agendering IV-meting en Monitor OS en eigen gremia + sponsorschap				
110	Gespreksnotitie over communicatie publieke waarden open standaarden op agenda komende vergadering	BFS	20 april 2022	Geagendeerd voor vergadering 8 juni 2022	
109	Verkennen mogelijkheden communicatie-impuls adoptie open standaarden	BFS i.s.m. BZK/ DS	20 april 2022	Loopt	
108	Voortouw nemen namens Forum bij operationalisering brieven stass Van Huffelen en EZK	Peter den Held en Ludwig Obendorff i.s.m. sponsorgroep Internationaal en EZK	20 april 2022	Loopt	
107	Mogelijkheden verkennen aanpassen mandaat Forum Standardisatie als uitwerking brieven over digitalisering van BZK en	Forum i.s.m. BZK en EZK	20 april 2022	Loopt	

	EZK daar aanleiding toe geeft.				
104	Voorstel uitbreiding Stuurgroep	BFS/ Stuur groep	9 maart 2022	Mededeling volgt vergadering 8 juni 2022.	
102	Inbreng aanleveren voor fiche BZK/DS EU Strategy on Standardisation	Foru m	9 maart 2022	Loopt.	
101	Ontwikkelingen rond Digital Wallet voor bespreking in een volgende samenkomst sponsorgroep Internationaal.	Stuur groep Inter natio naal	8 december 2021	Loopt.	
97	Identity Management – nadere uitwerking	Cor Frank e en Gerar d Hartsi nk	8 december 2021	Voor een komende vergadering.	
95	Verkennen hoe samen op te trekken om informatieveiligheid waterschappen en overheid verder te versterken	Foru m en UvW	29 september 2021	Volgt	
91	Verkend wordt op welke wijze de meerwaarde van open standaarden en het werk van het Forum kan worden overgebracht aan DiZa , oa. via de StasBZK	BFS	9 juni 2021	Geagendeerd voor vergadering 8 juni 2022 (gespreksnotitie)	

86	Nieuwe updates over WDO in Forum	BZK	21 april 2021	Doorlopend als er nieuws te melden is, zo ook in vergadering 8 juni 2022	
84	Wens: Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding in een volgende Forum-vergadering		21 april 2021	t.z.t.	
82	In beeld brengen internationale relaties leden Forum	Forum + BFS	10 maart 2021	Actiepunt op werkagenda sponsorgroep internationaal	
80	Verbinding leggen naar bestuurders die op papier verantwoordelijkheid dragen voor de aangestipte onderwerpen in het rapport Inventarisatie standaardisatie, maar in de praktijk hierover beperkte kennis (kunnen) hebben.	BZK/DS	10 maart 2021	Loopt	
67	"Cloud + rol overheid + Gaia X revisited" agenderen voor Forum I of II 2021, incl. betrokkenheid EZK	Michiel Steltman, Thomas Faber	9 december 2020	In een komende vergadering.	

		, Theo Peter s, BFS			
66	Cloud-initiatief VNG R: waar speelt standaardisatie een rol	Theo Peter s met Lariss a Zegv eld en Gerar d Smits	9 december 2020	Presentatie overheidsstr ategieën Cloud in een komende Forumvergad ering	
63	Aandacht voor internationale aspect in volgende versie inkoop en open standaarden en contact met NEVI	BFS, Gerar d Hartsi nk	9 december 2020	Volgt.	
62	Meehelpen aan intensiveren gebruik DigiNetwerk voor overheden i.p.v. internet	BFS	9 december 2020	Tweede agendering volgt in een komende vergadering.	

Afgeronde actiepunten

114	Enquête onder leden Forum over thema's voor inventarisatie bovensectorale standaardisatieontwi	Sponsorgroep internationaal en BFS	20 april 2022	Enquête is uitgezet
-----	--	--	------------------	---------------------

	kkelingen + hun internationale betrokkenheid bij standaardisatieontwikkelingen			
106	Aanpassen verslag op Fiche over de EU Standardisation Strategy (opgesteld door EZK)	BFS	20 april 2022	Aangepast
105	Nadere afstemming over DCAT AP DONL	Friso Penninga en Hetty Lucassen	9 maart 2022	Afgerond.
103	Voorleggen werkplan 2022 aan OBDO	BFS	9 maart 2022	Afgerond.
100	Uitvraag aan Forum over standaarden en federatief basismodel	BFS	8 december 2021	Afgerond.
96	Gesprek aangaan over vertrouwelijkheid en governance totstandkoming internetstandaarden en digitale autonomie	Benno Overeinder en klein comité Forum	29 september 2021	Follow up lezing heeft 23 november plaatsgevonden.
73	Bewaken dat 'de standaardisatietaak' weer bij evt. nieuwe governance instellingsbesluiten goed wordt meegenomen, zoals	BZK/DS	10 maart 2021	Afgerond. Voorzitter Forum is lid van architectuurboard MIDO.

	in het huidige OBDO-besluit.			
--	---------------------------------	--	--	--